

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	2 december 2021	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2021-1905	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8239C549	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	18 oktober 2021	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Kaart plangebied 3: Informatie plangebied 4: Voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Universiteitsweg in De Bilt

Op 18 oktober 2021 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Theo Schulpen, adviseur omgevingsrecht namens Herenboeren Utrecht Oost Coöperatie U.A., voor de locatie Universiteitsweg in De Bilt (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2021-1905.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het vernietigen van vaste rust- of verblijfplaatsen van de das.

voor de periode van 1-1-2022 tot en met 1-1-2027.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op de oprichting en het inrichten van een agrarisch terrein ten behoeve van de Coöperatie Herenboerderij aan de Universiteitsweg in De Bilt. Een kaart van het plangebied is opgenomen in bijlage 2. U vraagt ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in het artikel 3.10 lid 1b van de wet voor wat betreft de das (*Meles Meles*) voor de periode van 1-1-2022 tot en met 1-1-2027.

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens het bepaalde in hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb).

IV. Toetsingskader

De das is beschermd op grond van artikel 3.10 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de das in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierbij aan dat de mogelijkheden hiertoe beperkt zijn. U geeft aan diverse gesprekken te hebben gevoerd over de locatie waarbij de huidige locatie als enige overbleef. Ook bij de inrichting van het gebied heeft u de mogelijkheden onderzocht die uiteindelijk tot de huidige inrichting geleid heeft. Hierbij is gekeken naar geschiktheid van de bodem voor groenteteelt, naar potenties voor natuurwaarde, afstand tot de dassenburcht en naar wensen van omwonenden. Uit die afweging is de huidige configuratie zoals opgenomen in het inrichtingsplan naar voren gekomen, waarbij het grasland aan de zuidzijde van de percelen is neergelegd (dicht bij de dassenburcht en conform de wensen van de aanliggende burens) en in de vorm van stroken langs de sloten (op verzoek van de gemeente. Met name gericht op flora/fauna, waaronder de ringslang).

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de das heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd *"in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten"*. In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U vraagt ontheffing voor werkzaamheden vanwege de ontwikkeling van een Herenboerderij dat zal leiden tot een verduurzaming van het agrarische gebied. U geeft hierover het volgende aan:

"Herenboeren werken natuur gedreven, sociaal verbonden en economisch gedragen. Herenboerderijen zijn te vinden door heel Nederland, maar dit wordt het eerste initiatief in de provincie Utrecht. Een Herenboerderij is coöperatie van ongeveer 200 huishoudens, met ongeveer 500 'monden'. Samen hebben ze een duurzaam opererend, kleinschalig gemengde boerderij van 10-20 hectare groot. De boer is in dienst van de coöperatie en teelt groenten en fruit en houdt kippen, varkens en runderen. Samen besluiten de leden over het teeltplan en de bedrijfsvoering. Duurzaamheid, circulariteit en transparantie staan hoog in het vaandel. Het geproduceerde voedsel wordt wekelijks verdeeld onder de leden."

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep, namelijk *redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten"*. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de das.

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soort

Uit de door u aangeleverde stukken blijkt:

"Nabij het plangebied ligt een bewoonde dassenburcht. Onder de Universiteitsweg is speciaal voor deze clan een dassentunnel aangelegd, zodat de dassen zonder aanrijdinggevaar ook aan de oostkant van de weg kunnen foerageren. De tunnel draagt ook bij aan de kans op succesvolle dispersiepogingen van de clan en van naburige clans. De afstand van de burcht tot het plangebied is zo klein, dat het plangebied in zijn geheel binnen het territorium valt en dus behoort tot de functionele leefomgeving van de burcht. Daaronder wordt verstaan: de groep

gebiedsfuncties zoals rust-, foerageer- en migratiegebied. Als de functionele leefomgeving verslechtert, dan verslechtert de functionaliteit van de burcht en wordt de kans op voortbestaan van de clan kleiner. Artikel 3.10 lid 1b van de Wet natuurbescherming (Wnb) verbiedt echter verslechtering van de functionaliteit van een burcht. Daarnaast verplicht artikel 1.11 van de Wnb tot maatregelen waarmee verslechtering van de functionaliteit van een burcht en zijn functionele leefomgeving worden voorkomen, of als dat niet mogelijk is, teniet worden gedaan, of als ook dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk worden beperkt. Het weiland waar het kleinschalige, gemengde boerenbedrijf 'Herenboeren Nieuw Bureveld' is gepland, heeft voor de betreffende dassenclan in zijn geheel de functie van primair (meest waardevol) foerageergebied, omdat de kleiige, bemeste en doorgaans vochtige bodem erg rijk zal zijn aan regenwormen, in volume verreweg het belangrijkste voedsel in het dassendieet.

Staat van instandhouding

landelijk

Rond 1900 leefden er circa 12.000 dassen in Nederland. In 1960 was dit aantal geslonken tot circa 1.200 exemplaren, met een veel beperktere verspreiding in het land (figuur 6). De aanleg van wegen, verstedelijking en schaalvergroting in de landbouw hebben geleid tot vernietiging en versnippering van de leefgebieden van de das. In 1980 waren er nog steeds maar 1.200 exemplaren. Door gerichte maatregelen en een effectieve actieve bescherming is het aantal dassen daarna weer toegenomen. In 2006 leefden er ongeveer weer 4.500 exemplaren, en in 2011 ongeveer 5.000.

De dassenfamilie maakt onderdeel uit van een metapopulatie. Dat wil zeggen dat de verschillende deelpopulaties met elkaar in verbinding staan. Alle metapopulaties samen vormen een onbegrensde populatie. Dassen in een (meta)populatie bewegen zich bij dispersie van territorium naar territorium. Natuurlijke uitbreiding gebeurt dan ook traag in gebieden waar al lange tijd geen dassen meer voorkomen. In gebieden waar nog wel kleine hoeveelheden dassen zijn, kan de herbevolking sneller plaatsvinden. In de provincie Utrecht is de populatie aan dassen de afgelopen jaren gegroeid. De staat van instandhouding is dus goed.

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soort

Door de werkzaamheden wordt het agrarische gebied opnieuw ingericht. Hiertoe wordt het aanwezige grasland gescheurd. Dit heeft tot effect dat essentieel foerageergebied van de das wordt aangetast. Dit foerageergebied bestaande uit kort grasland waarin veel regenwormen beschikbaar zijn voor de das, zal worden getransformeerd naar een meer ecologische inrichting. Hierin zal het voedselaanbod van de das veranderen. Om de inrichting gestalte te geven zal bovendien gedurende de periode januari tot de zomer 2022 geen voedsel beschikbaar zijn voor de das op deze locatie. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld.

De maatregelen die door ons zijn goedgekeurd, zijn opgenomen in bijlage 4 van dit besluit. In bijlage 1 hebben wij extra maatregelen voorgeschreven om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te verzachten.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de das in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, gelezen in samenhang met artikel 3.10, tweede lid van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;

- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Theo Schulpen, adviseur omgevingsrecht;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente De Bilt.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. drs. ing. S. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecoloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecoloog zijn/worden begeleid;
6. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
7. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

8. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige² op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
9. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
10. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.
11. De maatregelen, genoemd in advies van de dassenwerkgroep van 5 januari 2021 (zie bijlage 4) moeten worden opgevolgd.

² Onder ecologisch deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdivereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

Na afloop van de werkzaamheden

12. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Bijlage 2: Kaart plangebied

Bijlage 3: Informatie over functie van plangebied voor aangetroffen soort

Functies van het plangebied voor de Das en aanbevolen compenserende of mitigerende maatregelen

Nabij het plangebied ligt een bewoonde dassenburcht. Ter bescherming van de burcht en de clan (territoriumpopulatie) die deze burcht bewoont, wordt de burchtlocatie in dit rapport niet exact aangeduid.

Onder de Universiteitsweg is speciaal voor deze clan een dassentunnel aangelegd, zodat de dassen zonder aanrijdinggevaar ook aan de oostkant van de weg kunnen foerageren. De tunnel draagt ook bij aan de kans op succesvolle dispersiepogingen van de clan en van naburige clans.

De afstand van de burcht tot het plangebied is zo klein, dat het plangebied in zijn geheel binnen het territorium valt en dus behoort tot de functionele leefomgeving van de burcht. Daaronder wordt verstaan: de groep gebiedsfuncties zoals rust-, foerageer- en migratiegebied.

Figuur 3 Prenten (voetafdrukken) van de Das op de nabij het plangebied gelegen bewoonde dassenburcht. De prenten zijn enigszins vervormd door de natte en gladde, kleiige grond van de storthoop. Foto van 21 december 2020.

Bijlage 4: Voorgestelde maatregelen

Om aan de wettelijke vereisten te voldoen, adviseren we het volgende bij de eventuele realisatie van de 'Herenboerderij':

1. Het tuinencomplex is vanuit alle windstreken veilig bereikbaar voor de clan, zodat de dassen daar voedsel kunnen blijven zoeken. De dassen mogen, net als de overige natuur, een graantje mee pikken. Doorgaans is het verlies aan oogst klein. Dit verlies wordt ingecalculeerd. Indien mogelijk wordt met de provincie een gedoogovereenkomst aangegaan, zodat compensatie van oogstverlies mogelijk is.
 2. Het resterende grasland binnen het plangebied en in het aangrenzend gebied wordt extensief bemest met ruwe mest en/of compost, zodat zich een goede bodemfauna kan ontwikkelen met daarin een belangrijke plek voor regenwormen, het belangrijkste dassenvoedsel. Des te meer regenwormen beschikbaar zijn als dassenvoedsel, des te kleiner eventuele oogstverliezen in de tuinbouw.
 3. Het gras wordt kort gehouden door extensieve begrazing en/of door daartoe geschikt maaibeheer. Dassen hebben namelijk een korte grasvegetatie (hoogstens 10 cm) nodig om rendabel op regenwormen te foerageren. Dassen vermijden grasland hoger dan 10 cm.
 4. Aanrijdingen van dassen op de Universiteitsweg worden tegengegaan door dassen-kerend raster en drempels onder werkpoorten. Ook in terreindelen met boomgaard of open land met bomen / struiken, wordt extensief bemest met ruwe mest en/of compost, en wordt het gras kort gehouden door begrazing en/of maaibeheer.
 6. Er worden akkerranden aangelegd en/of bloemranden. Deze bieden alternatief voedsel voor de clan voor perioden waarin er weinig regenwormen beschikbaar zijn, zoals perioden met droogte of koude. Voor struiken en heesters zouden inheemse soorten kunnen worden gekozen die zijn aanbevolen door de Stichting Das & Boom. Ook valt te denken aan voedzame gewassen zoals haver of boekweit.
 7. Om bestendigheid van deze mitigerende en compenserende maatregelen te garanderen, wordt voor de Das ontheffing aangevraagd van de Wet natuurbescherming. De maatregelen worden daarin vastgelegd als voorschriften. Deze blijven in stand als de grond een andere eigenaar zou krijgen. Dassen-kerend raster rond de geplande parkeerplaats en (eventuele) toegangsweg naar de parkeerplaats, om aanrijdingen van dassen aldaar tegen te gaan.
- Daarnaast adviseren wij het volgende:
9. Herstel en behoud van de nu aanwezige hoogstamboomgaarden. Deze horen historisch gezien thuis in het gebied en hebben een grote landschappelijke waarde (naast hun functie als voedselbron – valfruit en kort grasland met regenwormen - voor de Das, zie punt 5)